

DOMSTOLENS DOM
av den 15 maj 1986*

I mål 222/84

har Industrial Tribunal of Northern Ireland i Belfast till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

Marguerite Johnston

och

Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary.

Begäran avser tolkningen av rådets direktiv 76/207/EEG av den 9 februari 1976 om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män (EGT nr L 39, s. 40, fransk version; svensk specialutgåva del 05, volym 01) och av artikel 224 i EEG-fördraget.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden Mackenzie Stuart, avdelningsordförandena T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann och R. Joliet samt domarna O. Due, Y. Galmot, C. Kakouris och T. F. O'Higgins,

generaladvokat: M. Darmon,
justitiesekreterare: P. Heim,

som har beaktat yttrandena från

- Marguerite Johnston, skriftligen och muntligen, genom A. Lester, QC, och D. Smyth, barrister, biträdda av Murphy, Kerr & Co., solicitors,

* Rättegångsspråk: engelska.

- Förenade kungariket, skriftligen genom S. J. Hay vid Treasury Solicitor's Department, i egenskap av ombud, biträdd av A. Campbell, Senior Crown Counsel och R. Plender, barrister, samt muntligen genom F. Jacobs, QC, och R. Plender, barrister,
- Danmark, muntligen, genom L. Mikaelson,
- Europeiska gemenskapernas kommission, skriftligen och muntligen, genom juridiske chefsrådgivaren A. Toledano Laredo och J. Currall, rättstjänsten,

och som har hört generaladvokatens förslag till avgörande vid sammanträde den 28 januari 1986,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

- 1 Genom ett beslut av den 8 augusti 1984, som kom in till EG-domstolen den 4 september 1984, har Industrial Tribunal of Northern Ireland i Belfast i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget ställt flera frågor om tolkningen av rådets direktiv 76/207 av den 9 februari 1976 om genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män (EGT nr L 39, s. 40, fransk version; svensk specialutgåva, del 05, volym 01) och av artikel 224 i EEG-fördraget.
- 2 Frågorna har ställts inom ramen för en tvist mellan Marguerite I. Johnston och Chief Constable vid Royal Ulster Constabulary (hädanefter RUC). Chief Constable är den myndighet som är behörig att tillsätta reservpoliser i RUC Reserve på Nordirland för bl. a. anställning på heltid inom RUC Full-time Reserve på grundval av avtal som ingås för tre år med möjlighet till förlängning. Tvisten avser Chief Constables beslut att inte förlänga Marguerite Johnstons avtal om anställning inom RUC Full-time Reserve och ge henne utbildning i hantering och användande av skjutvapen.
- 3 Det framgår av beslutet om hänskjutande att bestämmelserna i Royal Ulster Constabulary Reserve (Appointment and Conditions of Service) Regulations (NI) 1973, i vilka anställnings- och arbetsvillkoren för reservpolisen regleras, inte gör någon skillnad mellan kvinnor och män såvitt är av betydelse i detta fall. Av artiklarna 10 och 19 i Sex Discrimination (Northern Ireland) Order

1976 – SI 1976, nr 1042 (NI 15) –, vilken innehåller regler om avskaffande av könsdiskriminering, om genomförande av principen om likabehandling i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och befordran samt om arbetsvillkor, framgår dessutom att förbudet mot diskriminering omfattar anställda inom polisen och att kvinnor och män inte får särbehandlas i det avseendet, bortsett från vad gäller kraven i fråga om längd, uniform, utrustning eller bidrag till uniform och utrustning. Enligt artikel 53.1 i Sex Discrimination Order får emellertid ingen av dess bestämmelser om förbud mot diskriminering ”ha den verkan att åtgärder som vidtas i syfte att tillvarata nationell säkerhet eller upprätthålla allmän säkerhet och ordning blir olagliga”.

I artikel 53.2 stadgas vidare att ”ett intyg som undertecknats av ministern eller å dennes vägnar och enligt vilket en i intyget angiven åtgärd är vidtagen i ett av de syften som anges i första stycket, utgör ett ovedersägligt bevis på att åtgärden vidtagits i det angivna syftet”.

- 4 I Förenade kungariket bär poliserna i allmänhet inte skjutvapen under tjänsteutövning, utom vid specialuppdrag, och det görs i detta hänseende ingen skillnad mellan kvinnor och män. På grund av det stora antal attentat som poliser i Nordirland under flera år har fallit offer för, fann Chief Constable vid RUC det inte möjligt att upprätthålla denna ordning. Han beslöt att männen inom RUC och RUC Reserve skulle bära skjutvapen under normal tjänsteutövning, men att kvinnorna inte skulle vara utrustade med skjutvapen eller få utbildning i att hantera och använda sådana.
- 5 Med anledning härav fann Chief Constable år 1980 att de kvinnor som hade anställning hos RUC var tillräckligt många för att utföra sådana särskilda arbetsuppgifter som normalt tilldelas de kvinnliga poliserna. Eftersom polisens allmänna arbetsuppgifter ofta innebär uppdrag som kräver bärande av vapen fann Chief Constable att sådana uppgifter inte längre borde tilldelas kvinnor och beslöt att inte erbjuda eller förnya några anställningsavtal med kvinnorna inom RUC Full-time Reserve, utom i de fall där kvinnorna skulle utföra sådana arbetsuppgifter som endast utfördes av kvinnliga poliser. Efter det beslutet har ingen kvinna inom RUC Full-time Reserve erhållit erbjudande om eller förlängning av något avtal, med ett undantag.
- 6 Det framgår av beslutet om hänskjutande att Marguerite Johnston hade varit anställd i RUC Full-time Reserve från 1974 till 1980. Hon hade där på ett fullt tillfredsställande sätt fullgjort en uniformerad polis allmänna arbetsuppgifter. Hon hade således tjänstgjort som vakthavande på polisstationen,

deltagit i fordonspatrullering, varit förare av patrullfordon och deltagit vid visitering av personer som förts till polisstationen. Vid fullgörandet av dessa uppgifter var hon obehäpnad och hon var vid arbete utanför polisstationen normalt i sällskap med en man ur RUC Full-time Reserve, som var beväpnad. År 1980 beslutade Chief Constable att inte förlänga hennes anställningsavtal på grund av den ovannämnda nya personalpolitiken vad gällde kvinnliga anställda inom RUC Full-time Reserve.

- 7 Marguerite Johnston överklagade beslutet om att med tillämpning av den nya personalpolitiken inte förlänga hennes anställningsavtal och ge henne utbildning i hantering av skjutvapen till Industrial Tribunal. Hon gjorde därvid gällande att hon blivit föremål för sådan olaglig diskriminering som var förbjuden enligt Sex Discrimination Order.
- 8 Under förfarandet vid Industrial Tribunal gav Chief Constable in ett intyg från Secretary of State, där denne minister i Förenade kungarikets regering i enlighet med artikel 53 i ovan nämnda Sex Discrimination Order intygade att "den åtgärd enligt vilken Royal Ulster Constabulary har beslutat att inte erbjuda Marguerite Johnston fortsatt heltidsanställning i Royal Ulster Constabulary Reserve har vidtagits i syfte att: a) tillvarata nationell säkerhet och b) upprätthålla allmän säkerhet och ordning".
- 9 Marguerite Johnston hänvisade för sin del till direktiv 76/207, som enligt dess första artikel har till syfte att realisera principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om tillgång till anställning, däribland befordran, yrkesutbildning och arbetsvillkor. Denna princip skall enligt artikel 2.1 innebära att det inte får förekomma någon som helst diskriminering på grund av kön, dock med vissa tillåtna undantag enligt 2.2 och 2.3. För att principen skall kunna tillämpas på de olika områdena åläggs medlemsstaterna i artiklarna 3 och 5 att avskaffa de lagar och andra författningar som strider mot denna och att omarbete lagar och andra författningar när det behov av skydd som ursprungligen gav upphov till dem inte längre är välgrundat. Enligt artikel 6 skall alla som anser sig förfördelade genom diskriminering ges möjlighet att göra sina rättigheter gällande vid domstol.
- 10 För att kunna avgöra tvisten har Industrial Tribunal ställt följande frågor till domstolen:
- "1) Skall rådets direktiv 76/207, som sådant och mot bakgrund av omständigheterna i det aktuella målet, tolkas på så sätt att det är tillåtet för en medlemsstat att från direktivets tillämpningsområde undanta

sådana könsdiskriminerande åtgärder i fråga om tillgång till arbete som vidtas i syfte att tillvarata nationell säkerhet eller upprätthålla allmän säkerhet eller allmän ordning?

- 2) Skall direktivet, som sådant och mot bakgrund av omständigheterna i det aktuella målet, tolkas på så sätt att det är möjligt att inordna en anställning på heltid som beväpnad reservpolis, eller en utbildning i hantering och användning av skjutvapen för att erhålla en sådan anställning, bland sådana yrkesverksamheter – och i förekommande fall sådana utbildningar som leder till dessa – för vilka arbetstagarens kön i enlighet med artikel 2.2. är avgörande på grund av verksamhetens natur eller det sammanhang där den utförs?
- 3) Vilka principer och kriterier skall medlemsstaterna tillämpa för att avgöra om i enlighet med artikel 2.2 "arbetstagarens kön är avgörande" för dels den "yrkesverksamhet" som utövas av en beväpnad reservpolis, dels den "utbildning som leder till denna", vare sig det är på grund av verksamhetens natur eller det sammanhang där den utförs?
- 4) Kan – med beaktande av omständigheterna i det aktuella målet – en personalpolitik som tillämpas av en Chief Constable, som enligt lag har ansvar för ledningen av en polisstyrka och tillsynen över denna, och enligt vilken kvinnliga poliser inte får bära skjutvapen anses utgöra en bestämmelse om skydd för kvinnor i den mening som avses i artikel 2.3 eller en författning som har sin grund i ett behov av skydd i den mening som avses i artikel 3.2 c i direktivet?
- 5) För det fall fråga 4 besvaras jakande: vilka principer och kriterier skall medlemsstaterna tillämpa för att avgöra om "behovet av skydd" är "välgrundat" i enlighet med artikel 3.2 c?
- 6) Kan sökanden under de omständigheter som föreligger i förevarande fall vid medlemsstaternas nationella domstolar åberopa principen om likabehandling i direktivets ifrågavarande bestämmelser?
- 7) För det fall fråga 6 besvaras jakande:
 - a) Skall artikel 224 i EEG-fördraget som sådan tolkas på så sätt att medlemsstaterna om de konfronteras med allvarliga interna störningar som påverkar upprätthållandet av lag och ordning kan anse sig befriade från de skyldigheter som under normala

förhållanden åligger dem enligt direktivet (eller åligger de arbetsgivare som befinner sig inom deras behörighetsområde)?

- b) Kan i sådant fall en enskild för att hindra en medlemsstat från att göra artikel 224 i EEG-fördraget gällande, åberopa att medlemsstaten i fråga inte samrätt med andra medlemsstater?"

11 För att kunna ge dessa frågor sådana svar som är till användning vid lösandet av tvisten vid den nationella domstolen, bör de omständigheter som skall ligga till grund för avgörandet av Industrial Tribunal klarläggas. Som framgår av beslutet om hänskjutande har Chief Constable i målet vid Industrial Tribunal medgett att av bestämmelserna i Sex Discrimination Order kan endast artikel 53 läggas till grund för hans ställningstagande. Marguerite Johnston har för sin del medgett att intyget från Secretary of State berövar henne varje möjlighet att föra talan mot det ifrågavarande beslutet om man enbart tillämpar nationell rätt, men gör gällande att direktivets bestämmelser medför att artikel 53 i Sex Discrimination Order saknar verkan.

12 Det framgår således att de av Industrial Tribunal ställda frågorna i första hand går ut på att få veta om det är förenligt med gemenskapsrätten och med direktiv 76/207 att en nationell domstol genom en regel, som den som kommit till uttryck i artikel 53.2 i Sex Discrimination Order, hindras att utöva en fullständig domstolskontroll (del av fråga 6). Industrial Tribunal har vidare ställt dessa frågor för att kunna avgöra om och under vilka villkor direktivets bestämmelser under sådana förhållanden som föreligger i förevarande fall tillåter att kvinnor och män behandlas olika vid anställning inom polisen med hänsyn till upprätthållandet av allmän säkerhet i enlighet med vad som anges i artikel 53.1 i Sex Discrimination Order (frågorna 1-5). Med de ställda frågorna önskar den hänskjutande domstolen även få veta om direktivets bestämmelser i förekommande fall kan åberopas mot en motstridig nationell rättsregel (återstoden av fråga 6). Beroende på vilka svaren blir på dessa frågor kan slutligen frågan om en medlemsstat med åberopande av artikel 224 i EEG-fördraget kan anse sig befriad från att uppfylla de skyldigheter som åligger den enligt direktivet i ett fall som det förevarande uppkomma (fråga 7).

Rätten till ett effektivt rättsmedel

13 Först bör således prövas den del av sjätte frågan som går ut på att få veta om gemenskapsrätten och i synnerhet direktiv 76/207 innebär en förpliktelse för

medlemsstaterna att säkerställa att de nationella domstolarna kan utöva en effektiv kontroll av att direktivets bestämmelser och den nationella lagstiftningen för genomförandet av detta iakttas.

14 Enligt Marguerite Johnston strider en sådan bestämmelse som artikel 53.2 i Sex Discrimination Order mot artikel 6 i direktivet försävt att den hindrar varje form av överprövning av den behöriga nationella domstolen.

15 Förenade kungarikets regering har anmärkt att artikel 6 i direktivet inte innebär en förpliktelse för medlemsstaterna att låta varje fråga som kan uppstå vid tillämpningen av direktivet bli föremål för domstolsprövning, inte ens då det gäller nationell säkerhet och allmän säkerhet. Sådana bevisregler som den i artikel 53.2 i Sex Discrimination Order är enligt nämnda regering vanligt förekommande i den nationella processrätten. De grundas på den omständigheten att frågor om nationell säkerhet och allmän säkerhet endast kan bedömas på ett ändamålsenligt sätt av den behöriga politiska myndigheten, dvs. av den minister som lämnar det ifrågavarande intyget.

16 Kommissionen har anfört att om ministerns intyg tillerkändes en sådan verkan som anges i artikel 53.2 i Sex Discrimination Order, så skulle detta innebära att möjligheten till varje form av domstolsprövning förvägrades, vilket således strider mot en grundläggande princip i gemenskapsrätten och mot artikel 6 i direktivet.

17 I detta hänseende skall först erinras om att medlemsstaterna enligt artikel 6 i direktivet är skyldiga att i sina nationella rättsordningar införa de bestämmelser som krävs för att göra det möjligt för alla som anser sig förfördelade på grund av att likabehandlingsprincipen inte tillämpats "att göra sina rättigheter gällande vid domstol". Av bestämmelsen följer att medlemsstaterna skall vidta sådana åtgärder som är tillräckligt effektiva för att direktivets mål skall uppnås och att de skall säkerställa att de berörda personerna faktiskt kan åberopa de sålunda erhållna rättigheterna vid de nationella domstolarna.

18 Det i artikeln föreskrivna kravet på domstolskontroll är uttryck för en allmän rättsprincip som ligger till grund för författningstraditioner som är gemensamma för medlemsstaterna. Denna princip har även kommit till uttryck i artiklarna 6 och 13 i Europakonventionen av den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. I enlighet med vad som tillkännagetts genom Europaparlamentets, rådets och kommissionens gemensamma förklaring av den 5 april 1977 (EGT nr C 103,

s. 1, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå) och genom domstolens rättspraxis, skall de principer som ligger till grund för konventionen beaktas inom ramen för gemenskapsrätten.

- 19 I enlighet med artikel 6 i direktivet, i dess tolkning mot bakgrund av den nämnda allmänna principen, har var och en rätt att vid en behörig domstol använda sig av ett effektivt rättsmedel mot de rättsakter som enligt honom kränker principen om likabehandling av kvinnor och män i direktiv 76/207. Det ankommer på medlemsstaterna att säkerställa en effektiv domstolskontroll av att de tillämpliga gemenskapsrättsliga bestämmelserna och den nationella lagstiftningen för genomförande av rättigheterna i direktivet iaktas.
- 20 En bestämmelse som i likhet med artikel 53.2 i Sex Discrimination Order tillerkänner ett intyg sådant som det omtvistade verkan som ett ovedersägligt bevis för att villkoren för undantag från likabehandlingsprincipen är uppfyllda, innebär en möjlighet för den behöriga myndigheten att beröva den enskilde möjligheten att inför domstol göra gällande sina rättigheter enligt direktivet. En sådan bestämmelse strider således mot principen om en effektiv domstolskontroll i artikel 6 i direktivet.
- 21 Svaret på denna del av Industrial Tribunals sjätte fråga blir därför att principen om en effektiv domstolskontroll, som kommit till uttryck i artikel 6 i rådets direktiv 76/207 av den 9 februari 1976, utgör hinder för att tillerkänna ett intyg från en nationell myndighet, enligt vilket villkoren för undantag från principen om likabehandling av kvinnor och män i syfte att bevara allmän säkerhet är uppfyllda, verkan som ett ovedersägligt bevis som utesluter varje möjlighet till domstolsprövning.

Om tillämpligheten av direktiv 76/207 på sådana åtgärder som vidtas för att upprätthålla allmän säkerhet

- 22 Härefter skall prövas Industrial Tribunals första fråga, vilken går ut på att få veta om direktiv 76/207 är tillämpligt på åtgärder som vidtas i syfte att tillvarata nationell säkerhet eller att bevara allmän ordning eller särskilt allmän säkerhet, med tanke på att direktivet i fråga saknar en uttrycklig bestämmelse beträffande sådana åtgärder.
- 23 Enligt Marguerite Johnston finns det för detta syfte inget sådant allmänt undantag från likabehandlingsprincipen som saknar samband med en speciell

yrkesverksamhet, dess natur och det sammanhang där den utförs. Ett sådant undantag som endast grundas på att diskrimineringen sker i syfte att upprätthålla allmän säkerhet skulle ge medlemsstaterna en möjlighet att ensidigt undandra sig från de skyldigheter som de åläggs enligt direktivet.

- 24 Förenade kungarikets regering har anfört att det framgår av skyddsbestämmelserna i artiklarna 36, 48, 56, 66, 223 och 224 i EEG-fördraget att fördraget inte – och följaktligen inte heller sekundärrätten – är tillämpligt på de områden som åsyftas i frågan från den nationella domstolen och att det inte innebär en inskränkning av medlemsstaternas befogenheter att vidta de åtgärder som de i detta avseende bedömer vara ändamålsenliga eller nödvändiga. De åtgärder som åsyftas i den första frågan omfattas enligt regeringen således inte av direktivets tillämpningsområde.
- 25 Enligt kommissionen skall direktivet tolkas mot bakgrund av artikel 224 i EEG-fördraget, varav följer att det med hänsyn till allmän säkerhet kan vara motiverat att göra undantag från likabehandlingsprincipen under de särskilda villkor som anges i denna artikel och under förutsättning att detta kan bli föremål för domstolsprövning, även om de stränga villkoren i artikel 2.2 och 2.3 i direktivet inte är uppfyllda.
- 26 Det skall i det avseendet konstateras att i fördraget är det endast artiklarna 36, 48, 56, 223 och 224 som innehåller undantagsföreskrifter för situationer där allmän säkerhet är hotad och i de artiklarna avses extraordinära och klart avgränsade förhållanden. På grund av deras begränsade karaktär kan dessa artiklar inte ges en extensiv tolkning och det går inte heller att ur dessa dra slutsatsen att fördraget innehåller ett allmänt undantag för alla åtgärder som vidtas med hänsyn till allmän säkerhet. Om varje gemenskapsrättslig bestämmelse antogs vara förknippad med ett allmänt undantag vid sidan av fördragsbestämmelsernas särskilda villkor, skulle detta kunna innebära ett undergrävande av gemenskapsrättens tvingande karaktär och enhetliga tillämpning.
- 27 Härav följer att det vad gäller genomförandet av principen om likabehandling av kvinnor och män inte finns något allmänt undantag för sådana åtgärder som motiveras av upprätthållande av allmän säkerhet, bortsett från sådana rena undantagssituationer som behandlas i den sjunde frågan och där artikel 224 i fördraget eventuellt kan bli tillämplig. De omständigheter som har föranlett den behöriga myndigheten att handla under åberopande av kraven på att upprätthålla allmän säkerhet skall således i förekommande fall i första hand prövas inom ramen för direktivets särskilda bestämmelser.

28 Svaret på den första frågan blir därför att könsdiskriminering som sker med hänvisning till upprätthållandet av allmän säkerhet skall prövas mot bakgrund av undantagen från principen om likabehandling av kvinnor och män i direktiv 76/207.

Undantag som är tillåtna på grund av det sammanhang där yrkesverksamheten utförs

29 Med den andra och tredje frågan vill Industrial Tribunal få veta hur undantaget från likabehandlingsprincipen i artikel 2.2 i direktivet skall tolkas, för att kunna avgöra om en sådan särbehandling som den omtvistade omfattas av det undantaget. I detta syfte vill den nationella domstolen få veta vilka kriterier och principer som skall ligga till grund för avgörandet huruvida en verksamhet som den i ifrågavarande fall utgör en sådan verksamhet för vilken "arbetstagarens kön är avgörande på grund av verksamhetens natur eller det sammanhang där den utförs".

30 Marguerite Johnston har anfört att denna fråga inte kan besvaras i sådana allmänna ordalag. Hon har alltid utfört sina arbetsuppgifter inom polisen på ett tillfredsställande sätt och enligt hennes mening är kvinnor fullt lämpade att utbildas i hantering av skjutvapen. Det ankommer enligt henne på Industrial Tribunal att med hänsyn till hennes faktiska arbetsuppgifter bedöma om ett undantag enligt artikel 2.2 i direktivet är möjligt. Hon anser inte att bestämmelsen i fråga innebär att hon helt och hållet kan utestängas från all anställning inom RUC Full-time Reserve.

31 Förenade kungarikets regering har anfört att det ankommer på medlemsstaterna att på eget skön avgöra om det sammanhang där en yrkesverksamhet inom polisen utförs talar emot att denna verksamhet utförs av en beväpnad kvinnlig polis, med hänsyn till nationell säkerhet och allmän säkerhet eller allmän ordning. Medlemsstaterna kan enligt nämnda regering därvid beakta sådana kriterier som skillnaden i fysisk styrka, allmänhetens sannolika reaktion vid konfrontation med beväpnade kvinnliga poliser och risken för att de kvinnliga poliserna utsätts för attentat. Eftersom Chief Constables beslut fattades med tillämpning av de nämnda kriterierna omfattas beslutet av artikel 2.2 i direktivet.

32 Kommissionen har anfört att verksamheten som beväpnad polis kan anses utgöra en verksamhet för vilken arbetstagarens kön är avgörande på grund av

det sammanhang där den utförs, men inte på grund av dess natur. Ett undantag måste emellertid vara motiverat med hänsyn till de särskilda arbetsuppgifterna och inte med hänsyn till anställningen rent generellt. Särskilt måste proportionalitetsprincipen iakttas. Det ankommer enligt kommissionen på den nationella domstolen att bedöma den omtvistade särbehandlingen ur denna aspekt.

- 33 Det skall i detta avseende först konstateras att i den mån som de behöriga polismyndigheterna i Nordirland med hänsyn till kraven på allmän säkerhet har beslutat att frångå den princip som allmänt tillämpas i andra delar av Förenade kungariket och enligt vilken polisen inte bär vapen vid normal tjänsteutövning, innebär detta beslut inte i sig någon åtskillnad mellan kvinnor och män och omfattas därför inte av tillämpningsområdet för lika-behandlingsprincipen.

Det är endast såvitt gäller Chief Constables beslut om att kvinnor inte skulle utrustas med skjutvapen eller utbildas i hanteringen av dessa, att allmänna polissysslor hädanefter enbart skulle utföras av beväpnade manliga poliser och att anställningsavtalen med de kvinnliga poliser inom RUC Full-time Reserve som i likhet med Marguerite Johnston dessförinnan hade utfört allmänna polissysslor inte skulle förlängas, som en bedömning av dessa åtgärder mot bakgrund av direktivets bestämmelser skall ske.

- 34 Som framgår av beslutet om hänskjutande är Sex Discrimination Order enligt en uttrycklig bestämmelse tillämplig på anställningar inom polisen samt gör de tillämpliga särskilda bestämmelserna därvidlag inte någon åtskillnad mellan kvinnor och män. Till följd härav kan polisyrkesverksamhetens natur inte läggas till grund för den omtvistade diskrimineringen. Däremot bör prövas om arbetstagarens kön är avgörande på grund av det sammanhang där verksamheten utförs.

- 35 Som även framgår av beslutet om hänskjutande grundade Chief Constable den av honom införda personalpolitiken vad gällde kvinnliga anställda inom RUC Full-time Reserve på den bedömningen att de kvinnliga poliserna om de bär skjutvapen riskerar att oftare bli måltavla för attentat och att deras vapen därvid kan falla i händerna på deras angripare, att allmänheten kan ha svårt att acceptera att kvinnor bär vapen då detta skulle stå i alltför stor motsägelse mot idealet med en obeväpnad polisstyrka samt att beväpnade kvinnliga poliser inte skulle kunna arbeta lika effektivt inom den sociala delen av den polisiära verksamheten i sin kontakt med familjer och barn, ett område där kvinnliga polisens insatser är särskilt värdefulla. Chief Constable

motiverade således sin personalpolitik med hänvisning till de särskilda förhållanden under vilka polisen måste arbeta under rådande omständigheter i Nordirland, med hänsyn till kraven på att upprätthålla allmän säkerhet i en situation som präglas av allvarliga interna störningar.

- 36 Vad gäller frågan om huruvida en sådan grund kan anses omfattas av artikel 2.2 i direktivet skall först anmärkas att eftersom bestämmelsen i fråga utgör ett undantag från en i direktivet fastställd rättighet för enskilda, skall den tolkas restriktivt. Det måste emellertid medges att det sammanhang där yrkesverksamheten inom en beväpnad polisstyrka utförs bestäms av den omgivning i vilken verksamheten utförs. Det går i det avseendet inte att utesluta möjligheten att i en situation med allvarliga interna störningar kan det förhållandet att de kvinnliga poliserna bär vapen öka risken för attentat mot dessa och följaktligen stå i strid mot vad hänsynen till allmän säkerhet kräver.
- 37 Under dessa omständigheter kan det sammanhang där viss polisiär verksamhet utförs vara sådant att utövarens kön är avgörande för verksamhetens utförande. En medlemsstat kan följaktligen besluta att en sådan verksamhet, såväl som den utbildning som leder till denna, skall utföras enbart av män. Medlemsstaterna är i ett sådant fall i enlighet med artikel 9.2 i direktivet skyldiga att med jämna mellanrum utvärdera verksamheten i fråga för att mot bakgrund av den sociala utvecklingen avgöra om undantaget från direktivets allmänna regler alltjämt kan bibehållas.
- 38 Det skall vidare erinras att varje gång det görs undantag från en rättighet för enskilda, såsom den om likabehandling av kvinnor och män i direktivet, måste hänsyn tas till proportionalitetsprincipen som är en av de allmänna principer som ligger till grund för gemenskapernas rättsordning. Enligt denna princip får undantagen inte överskrida gränserna för vad som är lämpligt och nödvändigt för att uppnå det eftersträfvade målet samt skall likabehandlingsprincipen i vidast möjliga omfattning förenas med de krav på allmän säkerhet som bestämmer villkoren för utförandet av den ifrågakommande verksamheten.
- 39 Inom ramen för kompetensfördelningen enligt artikel 177 i EEG-fördraget åligger det den nationella domstolen att uttala sig om huruvida skälen för Chief Constables beslut faktiskt kan anses välgrundade och huruvida de kan anses motivera den konkreta åtgärd som vidtagits beträffande Marguerite Johnston. Det ankommer även på den domstolen att se till att proportionalitetsprincipen iakttas och att pröva om beslutet att inte förlänga anställningsavtalet med Marguerite Johnston hade kunnat undvikas genom att kvinnorna

tilldelades sådana arbetsuppgifter som kunde utföras utan vapen, utan att de eftersträvade målen äventyrades.

- 40 Svaret på den andra och tredje frågan från Industrial Tribunal blir alltså att artikel 2.2 i direktiv 76/207 skall tolkas på så sätt att vid bedömningen av om arbetstagarens kön är avgörande för en verksamhet som polis på grund av det sammanhang där denna verksamhet utförs, får en medlemsstat ta hänsyn till kraven på upprätthållande av allmän säkerhet och i en situation som karaktäriseras av talrika attentat besluta att allmänna polissysslor skall utföras enbart av manliga poliser utrustade med skjutvapen.

Undantag som är tillåtna på grund av behovet av skydd för kvinnor

- 41 Genom den fjärde och femte frågan önskar Industrial Tribunal därefter att domstolen uttalar sig om tolkningen av begreppen ”skydd för kvinnor” enligt artikel 2.3 i direktivet och ”behov av skydd” enligt artikel 3.2 c, som legat till grund för vissa nationella bestämmelser, för att den nationella domstolen skall kunna avgöra om den omtvistade särbehandlingen kan anses omfattas av tillämpningsområdet för de för detta syfte föreskrivna undantagen från likabehandlingsprincipen.
- 42 Enligt Marguerite Johnston skall bestämmelserna i fråga tolkas restriktivt och endast anses ha till syfte att garantera kvinnorna särskild behandling för att skydda deras hälsa och säkerhet vid graviditet och moderskap. Detta är enligt henne inte fallet vad gäller en fullständig utestängning av kvinnor från väpnad tjänst vid polisen.
- 43 Förenade kungariket har gjort gällande att personalpolitiken i förhållande till kvinnorna inom RUC Full-time Reserve har till syfte att skydda kvinnor genom att hindra att de blir måltavlor för attentat. Begreppet skydd för kvinnor omfattar enligt nämnda regering ett sådant syfte under en period med allvarliga störningar. Även kommissionen är av den uppfattningen att en sådan exceptionell situation som den som råder i Nordirland och de därav följande farorna för kvinnliga poliser utrustade med skjutvapen, utgör ett förhållande som kan beaktas ur kvinnoskyddssynpunkt.
- 44 Det skall i detta avseendet anmärkas att i likhet med artikel 2.2 i direktivet skall artikel 2.3, som även bestämmer räckvidden för artikel 3.2 c, tolkas restriktivt. Det framgår av den uttryckliga hänvisningen till graviditet och

moderskap att direktivet har till syfte att garantera dels skyddet av kvinnans fysiska tillstånd, dels det särskilda förhållandet mellan modern och barnet. Bestämmelsen i fråga gör det alltså inte möjligt att utestänga kvinnor från en anställning av det skälet att den allmänna opinionen kräver att kvinnor skall ges större skydd än männen från sådana risker som berör kvinnor och män i lika hög grad och som skiljer sig från de särskilda skyddsbehov för kvinnor som angetts uttryckligen.

45 De risker och faror som kvinnor utsätts för vid utförandet av sina uppgifter inom polisen i en situation som den i Nordirland kan inte anses skilja sig från de risker och faror som även varje man som utför samma arbetsuppgifter utsätts för. En av hänsyn till allmän säkerhet generell utestängning av kvinnor från en sådan yrkesverksamhet, med hänvisning till en allmän riskfaktor som inte är specifik för kvinnor, faller utanför ramen för en sådan särbehandling som i enlighet med artikel 2.3 i direktivet är tillåten vid behov av skydd för kvinnor.

46 Svaret på den fjärde och femte frågan från Industrial Tribunal blir därför att möjligheten enligt artikel 2.3 i direktiv 76/207 att vid behov av skydd för kvinnor behandla kvinnor och män olika omfattar inte sådana risker och faror som varje beväpnad polis i vissa situationer utsätts för under utförandet av sina arbetsuppgifter och som inte särskilt berör kvinnor som sådana.

Verkan av direktiv 76/207

47 Genom den sjätte frågan önskar Industrial Tribunal få veta om en enskild kan åberopa direktivets bestämmelser inom ramen för en tvist vid en nationell domstol. Med beaktande av vad som anförts ovan skall denna fråga särskilt prövas i förhållande till artiklarna 2 och 6 i direktivet.

48 Marguerite Johnston har anført att artikel 2.1 i direktivet är ovillkorlig och tillräckligt klar och precis för att ha direkt effekt samt att den kan åberopas gentemot Chief Constable i dennes egenskap av offentlig myndighet. Enligt henne har direktivet under alla omständigheter direkt horisontell effekt även i förhållande till enskilda.

49 Enligt Förenade kungarikets mening är artikel 2.1 i direktivet villkorlig försävt att medlemsstaterna efter eget skön kan besluta att frångå den. Chief Constable är i konstitutionellt hänseende oavhängig staten och uppträder i

detta mål endast i egenskap av arbetsgivare. Direktivet har ingen direkt effekt för sådana förhållanden.

50 Kommissionen har anfört att målet kan avgöras inom ramen för nationell rätt och att det saknas anledning att uttala sig om den direkta effekten av artiklarna 2 och 3 i direktivet.

51 Det skall i detta avseende först anmärkas att varje korrekt genomfört direktiv får verkningar för de enskilda genom de genomförandeåtgärder som vidtas av den berörda medlemsstaten. Eftersom det är ostridigt att artikel 2.1 har genomförts i den nationella rätten är således frågan om huruvida bestämmelsen kan återopas vid en nationell domstol överflödig.

52 I enlighet med vad som anförts ovan innebär bestämmelsen i artikel 2.2 endast en möjlighet för medlemsstaterna att göra undantag från likabehandlingsprincipen. Det ankommer på den behöriga nationella domstolen att utröna om medlemsstaten har använt sig av denna möjlighet genom nationella lagbestämmelser och att bedöma dessa bestämmelsers innehåll. Frågan om en enskild med stöd av en bestämmelse i direktivet kan få till stånd ett åsidosättande av ett undantag i nationell lag uppkommer endast om detta undantag överskrider gränserna för de undantag som är tillåtna enligt artikel 2.2 i direktivet.

53 I detta sammanhang skall anmärkas, i enlighet med vad domstolen redan uttalat i två domar av den 10 april 1984 (14/83 von Colson och Kamann, Rec. s. 1891 och 79/83 Harz, Rec. s. 1921), att den skyldighet för medlemsstaterna som följer av ett direktiv att uppnå det resultat som föreskrivs i detta, såväl som medlemsstaternas förpliktelse enligt artikel 5 i fördraget att vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att denna skyldighet fullgörs, gäller alla myndigheter i medlemsstaterna, även domstolarna inom ramen för deras behörighet. Härav följer att den nationella domstolen vid tillämpning av nationell rätt och särskilt av bestämmelserna i en nationell lag som införts särskilt för genomförandet av direktiv 76/207, är skyldig att tolka den nationella rätten mot bakgrund av direktivets ordalydelse och syfte, för att det resultat som avses i artikel 189.3 i EEG-fördraget skall uppnås. Det ankommer således på Industrial Tribunal att tolka bestämmelserna i Sex Discrimination Order och särskilt artikel 53.1 i denna mot bakgrund av direktivets bestämmelser, med den tolkning de har getts ovan, så att direktivet ges full verkan.

54 För det fall med hänsyn till det ovanstående frågan om en enskild med stöd av direktivet kan angripa ett i nationell lagstiftning infört undantag skulle

uppkomma, skall erinras om domstolens fasta rättspraxis (se särskilt domen av den 19 januari 1982 i mål 8/81 Becker, Rec. s. 53). Domstolen har särskilt i en nyligen avkunnad dom av den 26 februari 1986 (152/84 Marshall, Rec. s.723) slagit fast att vissa bestämmelser i direktiv 76/207 med hänsyn till sitt innehåll är ovillkorliga och tillräckligt precisa och att de enskilda är berättigade att åberopa dessa bestämmelser gentemot en medlemsstat som inte har genomfört direktivet korrekt.

- 55 Konstaterandet i den ovan nämnda domen av den 26 februari 1986 såvitt gäller tillämpningen av principen om lika behandling i artikel 2.1 i direktivet gjordes i anslutning till villkoren för att ett anställningsförhållande skall upphöra i artikel 5.1. Detsamma gäller tillämpningen av principen i artikel 2.1 såvitt avser villkoren för tillgång till anställning, yrkesutbildning och högre yrkesutbildning (perfectionnement professionnel) i artiklarna 3.1 och 4, vilka är i fråga i detta mål.
- 56 I samma dom av den 26 februari 1986 fastslog domstolen vidare att enskilda kan åberopa ett direktiv gentemot en statlig institution oavsett om denna agerar i egenskap av arbetsgivare eller offentlig myndighet. Vad gäller en myndighet som Chief Constable skall anmärkas att det framgår av beslutet om hänskjutande att denna är den tjänsteman som ansvarar för ledningen av polisverksamheten. En sådan offentlig myndighet, som av staten har fått i uppdrag att upprätthålla allmän ordning och säkerhet oavsett dess ställning i förhållande till andra statliga institutioner, agerar inte i egenskap av enskild. Myndigheten i fråga kan inte dra fördel av att den stat till vilken den hör åsidosätter gemenskapsrätten.
- 57 Svaret på den sjätte frågan blir alltså att de enskilda kan gentemot en statlig myndighet som har till uppgift att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och som agerar i egenskap av arbetsgivare, kräva att myndigheten i fråga tillämpar principen om likabehandling av kvinnor och män i artikel 2.1 i direktiv 76/207 i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och högre yrkesutbildning (perfectionnement professionnel) enligt artiklarna 3.1 och 4 samt att myndigheten därvid åsidosätter ett undantag från denna princip i den nationella lagstiftningen, i den mån undantaget i fråga överskrider gränserna för vad som är tillåtet enligt artikel 2.2.
- 58 När det gäller artikel 6 i direktivet, vilken i enlighet med vad som anförts ovan även är tillämplig i detta fall, har domstolen redan slagit fast i de ovan nämnda domarna av den 10 april 1984 att denna artikel vad beträffar påföljderna vid eventuell diskriminering inte innehåller någon ovillkorlig och

tillräckligt precis skyldighet som kan åberopas av en enskild. Såvitt det däremot vid en tolkning av denna artikel mot bakgrund av den allmänna princip som den är ett uttryck för framgår att alla som anser sig ha blivit utsatta för könsdiskriminering skall ha tillgång till ett effektivt rättsmedel, är denna bestämmelse tillräckligt precis och ovillkorlig för att kunna åberopas gentemot en medlemsstat som inte har säkerställt att bestämmelsen kan tillämpas fullt ut i den nationella rättsordningen.

- 59 Svaret på denna del av den sjätte frågan blir alltså att bestämmelsen i artikel 6, enligt vilken alla som anser sig ha blivit utsatta för könsdiskriminering skall ha tillgång till ett effektivt rättsmedel, kan åberopas av enskilda gentemot en medlemsstat som inte har säkerställt att bestämmelsen kan tillämpas fullt ut i den interna rättsordningen.

Artikel 224 i EEG-fördraget

- 60 Såvitt gäller den sjunde frågan om tolkningen av artikel 224 framgår det av det ovanstående att artikel 2.2 i direktiv 76/207 gör det möjligt för en medlemsstat att i ett fall som det förevarande ta hänsyn till kravet på upprätthållande av allmän säkerhet. Vad gäller kravet på att säkerställa en effektiv domstolskontroll av att direktivets bestämmelser iakttas, finns det ingenting i handlingarna eller i de till domstolen inkomna yttrandena som ger anledning att anta att de allvarliga interna störningarna i Nordirland skulle omöjliggöra en effektiv domstolskontroll eller att de åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla allmän säkerhet skulle bli verkningslösa som en följd av de nationella domstolarnas utövande av denna kontroll. Under dessa förhållanden uppkommer i förevarande fall inte frågan om artikel 224 i EEG-fördraget kan åberopas av en medlemsstat för att åsidosätta de skyldigheter som åligger denna enligt gemenskapsrätten och då särskilt direktivet.

- 61 Den sjunde frågan blir alltså överflödigt med hänsyn till svaren på de övriga frågorna.

Rättegångskostnader

- 62 De kostnader som har förorsakats Förenade kungarikets och Danmarks regeringar samt Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit

med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående de frågor som genom beslut av den 8 augusti 1984 förts vidare av Industrial Tribunal of Northern Ireland – följande dom:

- 1) Principen om en effektiv domstolskontroll, som kommit till uttryck i artikel 6 i rådets direktiv 76/207 av den 9 februari 1976, utgör hinder för att tillerkänna ett intyg från en nationell myndighet, enligt vilket villkoren för undantag från principen om likabehandling av kvinnor och män i syfte att bevara allmän säkerhet är uppfyllda, verkan som ett ovedersägligt bevis som utesluter varje möjlighet till domstolsprövning. Bestämmelsen i artikel 6, enligt vilken alla som anser sig ha blivit utsatta för könsdiskriminering skall ha tillgång till ett effektivt rättsmedel, kan åberopas av enskilda gentemot en medlemsstat som inte har säkerställt att bestämmelsen kan tillämpas fullt ut i den nationella rättsordningen.
- 2) Könsdiskriminering som sker med hänvisning till upprätthållandet av allmän säkerhet skall prövas mot bakgrund av undantagen från principen om likabehandling av kvinnor och män i direktiv 76/207.
- 3) Artikel 2.2 i direktiv 76/207 skall tolkas på så sätt att vid bedömningen av om arbetstagarens kön är avgörande för en verksamhet som polis på grund av det sammanhang där denna verksamhet utförs, får en medlemsstat ta hänsyn till kraven på upprätthållande av allmän säkerhet och i en situation som karaktäriseras av talrika attentat besluta att allmänna polissysslor skall utföras enbart av manliga poliser utrustade med skjutvapen.
- 4) Möjligheten enligt artikel 2.3 i direktiv 76/207 att vid behov av skydd för kvinnor behandla kvinnor och män olika omfattar inte sådana risker och faror som varje beväpnad polis i vissa situationer utsätts för under utförandet av sina arbetsuppgifter och som inte särskilt berör kvinnor som sådana.

- 5) De enskilda kan gentemot en statlig myndighet som har till uppgift att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och som agerar i egenskap av arbetsgivare, kräva att myndigheten i fråga tillämpar principen om likabehandling av kvinnor och män i artikel 2.1 i direktiv 76/207 i fråga om tillgång till anställning, yrkesutbildning och högre yrkesutbildning (perfectionnement professionnel) enligt artiklarna 3.1 och 4 samt att myndigheten därvid åsidosätter ett undantag från denna princip i den nationella lagstiftningen, i den mån undantaget i fråga överskrider gränserna för vad som är tillåtet enligt artikel 2.2.

Mackenzie Stuart

Koopmans

Everling

Bahlmann

Joliet

Due

Galmot

Kakouris

O'Higgins

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 15 maj 1986.

P. Heim
Justitiesekreterare

A. J. Mackenzie Stuart
Ordförande